

Zaplanuj swoją przyszłość

PORADNIK DLA UCZESTNIKÓW SZKOLEŃ Z ZAKRESU EDUKACJI FINANSOWEJ

NBP
Narodowy Bank Polski

Program dofinansowany
ze środków
Narodowego Banku Polskiego

 **FUNDACJA
WSPOMAGANIA WSI**

Zaplanuj swoją przyszłość

PORADNIK DLA UCZESTNIKÓW SZKOLEŃ Z ZAKRESU EDUKACJI FINANSOWEJ

Autorzy:

Barbara Gontarek
Angelina Kolbusz
Katarzyna Stachańska
Anna Kosidło
Michał Borodziński

Autorzy pragną podziękować Panu Marcinowi Staniewiczowi
z Narodowego Banku Polskiego za komentarz do niniejszej publikacji.

Korekta językowa: Adam Gabryelów
Grafika i skład: Olga Figurska, LUNATIKOT
Ilustracje: Daria Brzezińska

Nakład: 2500 egzemplarzy
Publikacja bezpłatna

Publikacja została sfinansowana ze środków Narodowego Banku Polskiego

Wydawca:
Fundacja Wspomagania Wsi
Ul. Bellottiego 1
01-022 Warszawa

Wydanie I
ISBN nr 978-83-60600-64-1

Fundacja Wspomagania Wsi, Warszawa 2009

Spis treści

-
- 8 Cele finansowe rodziny i korzyści z ich planowania**
– czytając, dowiesz się jak wyznaczać realne cele finansowe.
-
- 10 Bieżący przepływ gotówki a cele finansowe rodziny**
– poznasz kategorie wpływów i wydatków oraz znajdziesz odpowiedź na pytanie, jak racjonalizować swoje wydatki.
-
- 16 Sposoby i możliwości oszczędzania**
– dowiesz się jak i gdzie skutecznie oszczędzać.
-
- 20 Nagłe wydatki i fundusz na nagłe wydatki**
– dowiesz się, czy można uniknąć niespodziewanych wydatków oraz jak uchronić się przed złymi decyzjami.
-
- 24 Narzędzia oszczędnościowe**
– poznasz kilka propozycji oszczędzania, z jakimi możesz spotkać się na rynku usług finansowych.
-
- 28 Zasady racjonalnego pożyczania**
– dowiesz się jak pożyczać „z głową”, by nie wpaść w tarapaty finansowe.
-
- 32 Tworzenie planu finansowego – układamy puzzle w całość**
– podsumujemy dotychczas zdobytą wiedzę.
-
- 34 Wykorzystanie komputera do domowych finansów**
– dowiesz się jak usprawnić swoją pracę z finansami za pomocą komputera.
-
- 38 Słownik pojęć związanych z finansami**
– pozwoli Ci zrozumieć podstawowe pojęcia bankowe oraz często zawite sformułowania związane z zarządzaniem domowymi finansami.
-

Wstęp

Polacy nie czują się dobrze w świecie finansów. Sześciu na dziesięciu mieszkańców naszego kraju krytycznie ocenia swoją wiedzę o zagadnieniach finansowych. Nie jesteśmy też skłonni do kontrolowania swoich wydatków poprzez ich zapisywanie. Prawie 80 proc. z nas przyznaje, że tego nie robi. Wielu Polaków nie ma też oszczędności, a ponad 60 proc. nie wie, jak obliczyć rentowność lokaty bankowej. Podobny odsetek nie do końca wie, jak działa karta kredytowa.

*(„Skromna wiedza, niewielki portfel, brak oszczędności”
Rzeczpospolita 09-09-09)*

Niski poziom edukacji finansowej skutkuje często nieprzemyślanymi decyzjami, które w konsekwencji obciążają domowe budżety na długie lata. Różne instytucje, oferując pożyczki bez sprawdzenia zdolności kredytowej klienta, zamiast pomagać, wpędzają nieświadome osoby w coraz większe kłopoty. Przeprowadzony w latach 2003–2005 pilotażowy program badania finansowej świadomości Polaków wykazał, że do 2015 roku ok. 5 milionów gospodarstw domowych będzie miało problemy z dopięciem domowych budżetów. Kłopoty będą konsekwencją braku dostatecznej wiedzy na temat finansów. Dysponując takimi przewidywaniami, niezwykle ważne jest, aby banki oraz właściwe organizacje pozarządowe podjęły odpowiednie kroki zaradcze.

Fundacja Wspomagania Wsi od 2003 roku bierze udział w działaniach na rzecz podnoszenia poziomu edukacji ekonomicznej mieszkańców wsi i małych miast. Od dwóch lat, wraz z Narodowym Bankiem Polskim, realizujemy program „Zaplanuj Swoją Przyszłość”. Koncentruje się on na przekazywaniu umiejętności zarządzania domowymi finansami. Do tej pory skorzystało z niego ponad 1000

osób. Kolejne 100 zostało przygotowanych do pracy trenera – są oni gotowi do pomocy w planowaniu domowego budżetu, a także potrafią wesprzeć w podjęciu racjonalnych decyzji finansowych.

Kontynuując podjętą pracę, przekazujemy w Państwa ręce poradnik domowych finansów. Mamy nadzieję, że informacje w nim zawarte pomogą w podejmowaniu skutecznych i bezpiecznych decyzji.

Fundacja Wspomagania Wsi

Budżet domowy

„Budżet domowy to zestawienie przyszłych dochodów i wydatków oraz zasoby pieniężne, którymi dysponuje gospodarstwo. Budżetem teoretycznie można się nie przejmować, jednak pociąga to za sobą pewne negatywne skutki. Najczęściej dziwimy się pod koniec miesiąca – „gdzie rozeszły się nasze pieniądze?”. Można jednak zacząć planować swój budżet i uwolnić się od takich pytań raz na zawsze. Jest to bardzo proste i wymaga tylko jednego – konsekwencji. Aby ułatwić sobie zadanie, na początku warto podzielić przyszłość na krótkie okresy, w których dość dokładnie damy radę przewidzieć wydatki. Może to być na przykład tydzień. Warto również korzystać z dobrodziejstw techniki. Nie trzeba kupować żadnego programu do zarządzania budżetem domowym ani drogiego arkusza kalkulacyjnego – w zupełności wystarczy bezpłatny program Calculator, który można znaleźć w darmowym pakiecie Open Office.

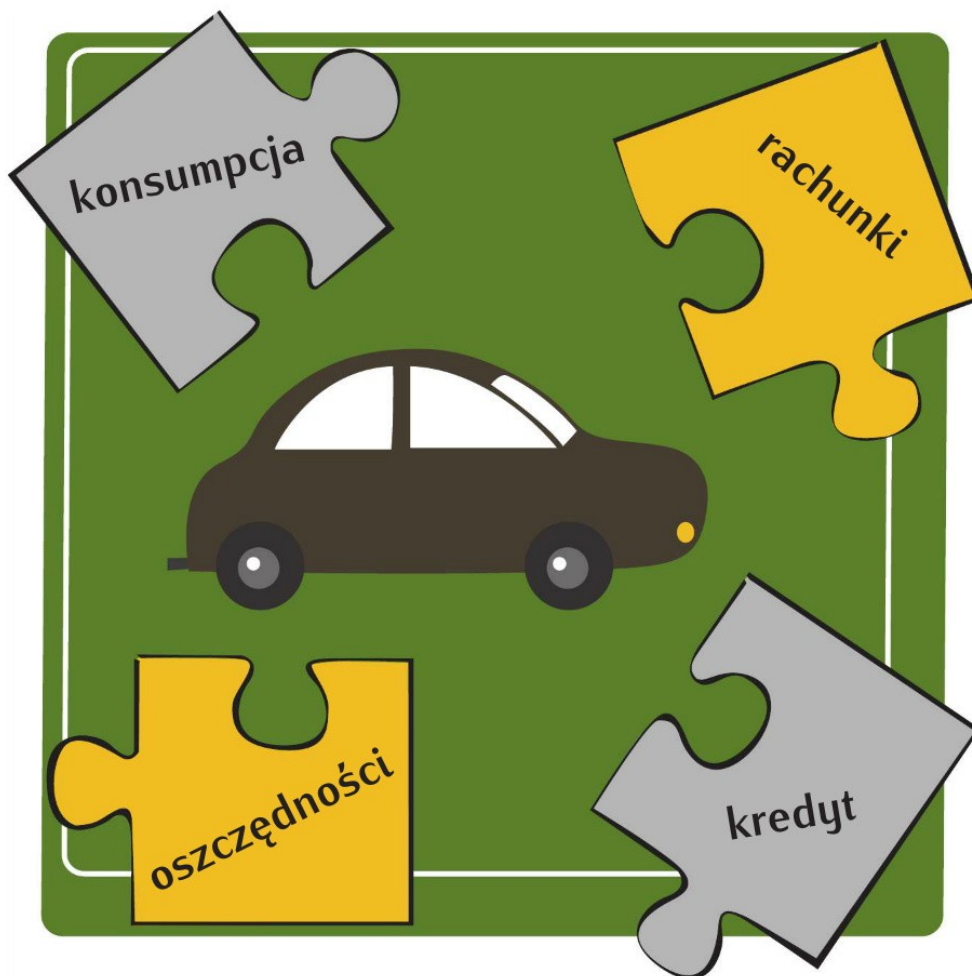
Zanim przystąpimy do planowania budżetu, warto sobie uświadomić, jaka jest największa zaleta uporządkowania domowych finansów. Wbrew pozorom nie jest to wiedza, ile na co wydajemy, lecz ile mamy pieniędzy na wydatki nieplanowane, takie jak doraźne naprawy, leczenie itp. Oczywiście znajomość struktury naszych wydatków jest również bardzo cenna – pozwala wyeliminować te nie do końca przemyślane i zbędne. Powinniśmy starać się odkładać część dochodów z myślą o większych zakupach. Regularne oszczędzanie uchroni nas także przed brakiem pieniędzy, kiedy nadejdzie przystowiowa „czarna godzina”, np. w momencie utraty pracy lub w czasie choroby. Uchroni nas również przed kupowaniem na kredyt, a przecież kredyt to dodatkowe koszty. Analizując wydatki, warto skupić się właśnie na tym, ile wydajemy miesięcznie na odsetki, prowizje, opłaty dodatkowe itp.

Może warto pomyśleć o zmianie struktury długów i zaciągnąć kredyt konsolidacyjny, żeby spłacić drogie kredyty konsumpcyjne?

Skoro już wiemy, po co planować budżet, warto zastanowić się, jak to zrobić. Proponuję zacząć od prostej tabeli w arkuszu kalkulacyjnym, zawierającej tylko dwie kolumny. W jednej zapisujemy przychody, w drugiej wydatki. Tutaj uwaga: nie wpisujemy przychodów „extra”, takich jak premie i nagrody. Lepiej od razu przeznaczyć je na oszczędności. I uwaga druga: nie planujemy wszystkiego zbyt dokładnie, nie wpisujemy każdej pozycji z rachunków – pochłonie to mnóstwo czasu, a my stracimy zapał pewnie już po tygodniu. W zupełności wystarczą ogólne kategorie, takie jak: czynsz, światło, żywność, rozrywki itp. Zresztą szybko okaże się, jakie kategorie i jak szczegółowo rozpisane są naprawdę potrzebne.

Kiedy nasz budżet zacznie działać, a my przyzwyczaimy się do pewnej systematyczności, warto poszerzyć okres planowania. Dostajesz pensję pierwszego? Ustal sobie, że budżet będziesz planował każdego dwudziestego piątego na cały następny miesiąc. Kolejnym krokiem powinno być opracowanie strategii budżetowej na cały rok. A potem dalsze jej wydłużanie. Emeryturę planujemy już dziś, nie zostaniemy wtedy zaskoczeni jej wielkością.

Marcin Staniewicz
Narodowy Bank Polski

Cele finansowe rodziny i korzyści z ich planowania

Rodzinne finanse – jak często o nich rozmawiamy, jak często martwimy się ich złym stanem? Co zrobić żeby nie były głównym źródłem obaw, lęku i frustracji w naszych rodzinach?

W tym poradniku postaramy się doradzić Tobie i Twojej rodzinie, jak efektywnie zarządzać domowym budżetem, planując i podejmując racjonalne decyzje finansowe. Wspólnie spróbujemy poznać zachowania ekonomiczne, prowadzące do finansowej niezależności rodziny.

Ale zacznijmy od początku...

Przyjrzyjmy się naszym rodzinom i ich domowym budżetom:

- Z ilu osób składa się nasza rodzina?
- Ile osób pracuje stale lub sezonowo?
- Jakie są miesięczne przychody z tytułu umowy o pracę lub innych umów (zlecenia, o dzieło)?
- Jakie są dodatkowe przychody (z prac dorywczych – zbieranie truskawek, pomoc przy żniwach, przy budowie itp.)?
- Jakie posiadamy zasoby materialne oraz finansowe i w jaki sposób możemy je pomnożyć?
- Jakie są nasze wydatki? Dla ułatwienia podzielmy je na:
 - **stałe** – takie, które wynikają z zawartych umów bądź stanu prawnego, np. czynsz, podatki gruntowe, opłaty za energię, telefon, abonament RTV, ubezpieczenia, spłaty pożyczek i kredytów;
 - **inne** – związane z codziennym życiem rodziny, np. artykuły spożywcze i przemysłowe potrzebne w gospodarstwie domowym, wydatki związane z cyklem życia, porami roku czy rozrywką np. kino, prasa, spotkania towarzyskie.
- Zastanówmy się też, jakie mamy przyzwyczajenia. Często w planowaniu domowego budżetu zapominamy o nich. Pijemy określony rodzaj herbaty lub kawy, codziennie czytamy gazetę, raz w tygodniu jeździmy do sąsiedniego miasteczka na spotkanie z kolegami, raz w miesiącu idziemy do kina itp.
- W jaki sposób określamy cele finansowe i jak zmierzamy do ich realizacji? Przykładem takiego celu może być kupno nowego samochodu, wakacje za granicą, nowy komputer lub remont dachu. Możemy te wydat-

ki sfinansować zaciągając kredyt, biorąc pożyczkę lub przeznaczając na nie dotychczasowe lub zaplanowane oszczędności. Który sposób jest lepszy? Odpowiedź na to pytanie wymaga dokładnej analizy domowych finansów.

Planować, czy nie planować?

Zaplanowanie dużych wydatków na konkretny czas pozwala na racjonalne rozłożenie wydatków bieżących. Wymaga jednak konsekwencji w oszczędzaniu i niepoddawania się chwilowym emocjom, które mogłyby zaprzęścić już zbierane środki.

OTO PRZYKŁAD:

Rodzina Rogowskich nigdy nie robiła żadnych planów finansowych. Kupowała to, co w danym momencie było potrzebne. Większe zakupy i koszty, np. remontowe, odkładała na bliżej nieokreśloną przyszłość. Z czasem kupiła lepszy samochód, nowy telewizor, drogie ubrania. Ale kiedy okazało się, że dach i okna wymagają natychmiastowego remontu, nie posiadała już żadnych oszczędności. Musiała skorzystać z nieplanowanego kredytu. A gdyby wymiana okien i dachu zaplanowana była wcześniej, można by zastanowić się, czy lepszy samochód i droższe ubrania były naprawdę potrzebne.

Przy planowaniu i realizacji celów finansowych ważne jest, abyśmy ustalili priorytety i czas dokonywania większych wydatków. Wtedy ryzyko podejmowania nietrafnych i pochopnych decyzji ograniczymy do minimum.

Pierwszą lekcję, jak zarządzać domowym budżetem, pobieramy w rodzinnym domu. Ważne jest, by starsze dzieci aktywnie włączyły się do podejmowania istotnych decyzji finansowych. Często to one w przyszłości będą kontynuować spłatę długoterminowego kredytu, np. na dom. Ważne jest również to, by zakładający rodzinę młodzi ludzie ustalali między sobą zasady, na jakich będą zarządzać domowym budżetem. Do rozpadu ponad 70% małżeństw dochodzi między innymi za przyczyną kłótni o pieniądze i wzajemnych oskarżeń o rozrzutność. Często sednem sprawy nie jest prawdziwy brak pieniędzy, ale o nieumiejętność gospodarowania nimi.

Bieżący przepływ gotówki
a cele finansowe rodziny

Każdy z nas planuje jakieś większe wydatki – zakup pralki, remont domu, kupno lepszego samochodu. Często jednak zamiary nie dochodzą one do skutku, bo okazuje się, że nie udało nam się zgromadzić potrzebnej kwoty. A przecież poważnie myśleliśmy o tym zakupie. Zatem dlaczego się nie udało?

Aby realizować plany finansowe związane z większymi wydatkami, potrzebna jest znajomość zasad przepływu gotówki w gospodarstwie domowym.

Przepływem gotówki nazywamy miesięczne, kwartalne lub roczne kwoty wpływające do naszej rodzinnej kieszeni i w tych samych okresach z niej wypływające. Czyli upraszczając – nasze przychody i wydatki.

Przepływ gotówki można zobrazować za pomocą beczki, do której wpływają środki pieniężne (zaznaczone na zielono), ale też z niej wypływają w postaci wydatków (na brązowo).

Istotą dobrego zarządzania środkami pieniężnymi jest takie uszczelnienie beczki, aby nie było niekontrolowanych wycieków gotówki.

Przygotowując się do analizy przepływu pieniędzy w rodzinie, należy określić ich źródła i okresy, w jakich następują.

Oto przykładowe źródła wpływów:

- stabilne – stała praca, emerytura, renta, zasiłek rodzinny, stały zasiłek opiekuńczy itp.
- sezonowe – praca sezonowa (np. zbieranie grzybów, ziół, jabłek czy owoców leśnych), dorywcza praca w polu, na budowie itp.
- dodatkowe – zapomogi, dotacje, darowizny, sprzedaż własnych usług np. opieka nad dzieckiem lub starszą osobą, korepetycje, chatupnictwo, sprzedaż owoców z własnego ogródka itp.

Przykładowe typy wydatków:

- codzienne potrzeby – artykuły spożywcze i przemysłowe, w tym koszty naszych przyzwyczajzeń jak np. gazeta codzienna,
- cykliczne (miesięczne, kwartalne) – opłata za energię elektryczną, gaz, wodę, wywóz śmieci, ścieków, bilet

miesięczny, opłata za bursę, akademik, abonament RTV, telewizję kablową, ubezpieczenia,

- obsługa długu – spłaty kredytu konsumenckiego lub mieszkaniowego, spłata pożyczki (jest to odwleczone koszt związany z realizacją celu finansowego, jakim jest zakup pralki, drukarki czy remont łazienki),
- sezonowe – zakup opału, podręczników szkolnych i ubrań,
- okazjonalne, związane z cyklem życia rodziny – tradycje rodzinne, święta, urodziny, imieniny, ślub dziecka, komunie, chrzest,
- nagłe – awaria lodówki, pralki, telewizora, pęknięta rura, choroba, kradzież, zerwany dach,
- inne – wyjście do kina, teatru, do kawiarni, na imprezy.

rodzina beczka

Kolejnym krokiem jest przygotowanie specjalnego zeszycu, w którym będziemy systematycznie każdego dnia notowali nasze wydatki i przychody. Dlatego nie wyrzucamy pochopnie sklepowych paragonów i rachunków.

Prawidłowe zarządzanie domowym budżetem to przede wszystkim praca nad samym sobą i pozostałymi członkami rodziny. Ważna jest konsekwencja naszych działań.

Po kilku miesiącach zapisywania, dokonując analiz wpływów i wydatków, zaobserwujemy ich cykliczność. Pomoże nam to w przygotowaniu rzetelnego planu finansowego na kolejne miesiące. Pozwoli też zaobserwować i zredukować zbędne wydatki. Na przykład dostrzeżone wysokie rachunki za energię elektryczną powinny nas zainspirować do:

- wyłączenia urządzeń elektrycznych, z których w danej chwili nie korzystamy (np. działającego bez przerwy telewizora),
- zmiany żarówek na energooszczędne,
- korzystania ze sprzętów elektrycznych w sposób najbardziej dla nich efektywny, np. włączania pralki i zmywarki tylko wtedy, gdy są pełne lub pilnowania, by wyjmując artykuły jedzenie z lodówki nie trzymać zbyt długo otwartych drzwi – utrata ciepła to wielka utrata energii.

Inne wnioski, do których może doprowadzić nas długofalowa analiza wydatków, to:

- oszczędzanie wody,
- segregacja śmieci – niektóre z odpadów zamiast być wywożone, mogą zasilić przydomowy kompostownik, co w ostatecznym rozrachunku zmniejszy kwoty przeznaczane na wywóz śmieci.

Dobrze przygotowany plan przepływów gotówki pozwoli na zrobienie realnych planów zakupowych. Analizując wpływy i wydatki będziemy mogli wyliczyć, czy pożądane większe zakupy (cele finansowe) są możliwe do zrealizowania w zakładanym okresie. Jeżeli nie, będziemy musieli powrócić do analizy celów – albo odłożymy większe zakupy na później, do chwili gdy zgromadzimy już odpowiednie środki, albo zdecydujemy o zaciągnięciu pożyczki.

Jedna i druga decyzja wymaga od nas konsekwentnego trzymania się planu finansowego. W przypadku odłożenia zakupów na później będziemy musieli systematycznie oszczędzać, a w razie wzięcia pożyczki, tak planować wydatki, aby zapewnić jej terminową spłatę.

Przyjrzyjmy się poniższej tabeli. Przedstawia ona analizę wpływów i wydatków z uwzględnieniem ich sezonowości w okresie 12 miesięcy.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	RAZEM w roku
PRZYCHODY													
1 Stałe	2 632	2 632	2 632	2 632	2 632	2 632	2 632	2 632	2 632	2 632	2 632	2 632	31 584
Pensja ojca	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	21 600
Renta matki	640	640	640	640	640	640	640	640	640	640	640	640	7 680
Zasiłek rodzinny	192	192	192	192	192	192	192	192	192	192	192	192	2 304
2 Sezonowe	80	80	80	220	430	320	890	800	580	430	80	80	4 070
Zbiór truskawek i jabłek					250	200				200			650
Zbiór owoców leśnych							170	180					350
Zbiór grzybów							200	200	300	150			850
Pomoc przy żniwach								200					200
Praca dorywcza													0
Pomoc przy budowie							300						300
Sprzątanie u sąsiadki	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	960
Koszenie trawy				140	100	40	140	140	200				760
3 Przychody z kredytów i pożyczek	2 160	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 160
Kredyt na zakup pralki	720												720
Kredyt na remont łazienki	1 440												1 440
I RAZEM PRZYCHODY	4 872	2 712	2 712	2 852	3 062	2 952	3 522	3 432	3 212	3 062	2 712	2 712	37 814

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	RAZEM w roku
WYDATKI													
1 Stałe	1 789	1 372	2 333	1 504	1 472	1 468	1 634	1 232	2 270	1 534	1 552	1 398	19 558
Produkty spożywcze	720	720	720	720	720	720	720	720	720	720	720	720	8 640
Środki czystości	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	360
Paliwo do samochodu	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	2 400
Bilety	130	130	130	130	130	230	40	40	130	130	130	130	1 480
Podatek gruntowy - działka			96			96			96			96	384
Telefon i abonament RTV	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	1 440
Opłaty za wodę, wywóz śmieci i szamba	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	864
Ubezpieczenie domu i samochodu	217		670	217			217		670	217			2 208
Energia elektryczna i gaz	270		270		200		210		220		270		1 440
Prasa	30	100	25	15	0	0	25	50	12	45	10	30	342
2 Sezonowe	50	0	300	230	610	0	2 150	620	730	600	50	350	5 690
Podręczniki dla dzieci								260	310				570
Odzież na zimę/lato				230	210			360	420	400			1 620
Zakup opału			300				1 400						1 700
Wydatki na święta												300	300
Imieniny i urodziny	50				50		50				50	50	250
Wypoczynek dzieci					350		700			200			1 250
3 Pozostałe wydatki	170	170	170	170	170	170	170	170	200	200	200	200	2 160
Kredyt na zakup pralki	50	50	50	50	50	50	50	50	80	80	80	80	720
Kredyt na remont łazienki	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	1 440
II RAZEM WYDATKI	2 009	1 542	2 803	1 904	2 252	1 638	3 954	2 022	3 200	2 334	1 802	1 948	27 408
III STAN GOTÓWKI NA KONIEC MIESIĄCA	2 863	1 170	-91	948	810	1 314	-432	1 410	12	728	910	764	10 406

W pozycji I zsumowaliśmy w każdym miesiącu wszystkie przychody stałe, sezonowe i dorywcze.

W pozycji II zsumowaliśmy analogicznie wszystkie nasze wydatki.

W pozycji III otrzymaliśmy stan gotówki, jaki powinniśmy odnotować na koniec każdego miesiąca (wartość pozycji I minus wartość pozycji II).

Widzimy wyraźnie, że poza marcem i lipcem nasze przychody przewyższają wydatki. Oznacza to, że niewykorzystaną kwotę moglibyśmy odłożyć. Ale jak poradzimy sobie z naszymi wydatkami w tych trzech miesiącach? Czy rzeczywiście mamy powód do zmartwienia?

Na to pytanie odpowiemy w kolejnym rozdziale.

Sposoby i możliwości oszczędzania

Oszczędzanie

Oszczędzanie nie oznacza odmawiania sobie wszystkiego w imię „napychania konta”. Jest to raczej filozofia życiowa skłaniająca, by wziąć odpowiedzialność za przyszłość swoją i swoich bliskich. Żeby odpowiedzieć na pytanie, po co oszczędzać, można odwrócić sytuację i zastanowić się, z czym wiąże się wzięcie kredytu. Pieniądz kosztuje – jeśli chcemy go pożyczyć, płacimy odsetki. Krótko mówiąc, płacąc cudzymi pieniędzmi za naszą konsumpcję dziś, jesteśmy stratni o wysokość odsetek, dodatkowe opłaty itp. Czy nie lepiej znaleźć się po drugiej stronie i być tym, kto ma odłożone własne pieniądze? Posiadając oszczędności, nie tylko nie musimy kupować na kredyt, ale wręcz możemy je pożyczać i czerpać z tego zyski. Takie procesy zachodzą również w większej skali. Na koncie oszczędnościowym bank płaci nam odsetki właśnie za to, że obraca naszymi pieniędzmi, pożyczając je innym.

Nie jest prawdą, że ktoś zarabia za mało, żeby oszczędzać. Wręcz przeciwnie, oszczędności są znacznie ważniejsze dla ludzi uboższych, ponieważ w razie nieszczęścia zwiększają ich bezpieczeństwo. Nie trzeba inwestować dużych kwot w wymyślne instrumenty finansowe. Oszczędzanie to umiejętne i przemyślane gospodarowanie własnymi finansami.

Skoro mówimy o formach oszczędzania, warto powiedzieć jeszcze jedno – nie chowajmy pieniędzy w domu! Wiele osób przekonało się, że trzymanie ich pod materacem czy zakopywanie w ogródku to nie najlepszy sposób na zabezpieczenie finansowej przyszłości. Tak przechowywane pieniądze narażone są na wiele niebezpieczeństw, od kradzieży począwszy, na powodziach i pożarach skończywszy. W dodatku te pieniądze nie pracują dla swojego właściciela. Wręcz przeciwnie – tracą na wartości z powodu inflacji. Dlatego warto umieścić je przynajmniej na koncie oszczędnościowym, na którym co prawda kokosów nie zarobimy, ale też nie będziemy tracić.

Jeżeli chcemy, żeby nasze pieniądze przynosiły większe zyski, trzeba pomyśleć o zainwestowaniu oszczędności. Jeżeli nie jesteśmy specjalistami od finansów, lepiej

przed podjęciem decyzji poradzić się kogoś bardziej doświadczonego. Warto również skonsultować się z doradcami finansowymi w bankach. Taka usługa najczęściej jest bezpłatna. Nie poprzestawajmy na pierwszej ofercie, z jaką się spotkamy – porównujmy je, a przy większych kwotach targujmy się.

Inwestując oszczędności, nie stawiamy wszystkiego na jedną kartę. Gdy rozlokujemy nasze oszczędności, wykorzystując różne instrumenty finansowe, nawet tracąc na jednej czy dwóch inwestycjach, wyjdziemy na swoje dzięki pozostałym.

Nie zapominajmy również o tym, że prawie zawsze działa prosta zależność – im bezpieczniejszy instrument, tym mniejsze zyski, ale tym większa pewność ich otrzymania. Decyzję o strukturze oszczędności podejmujemy, kierując się naszą własną skłonnością do ryzyka, ale nie zapominajmy o zdrowym rozsądku!

Marcin Staniewicz
Narodowy Bank Polski

Oszczędzanie – to się optaca!

„Myślisz, że nie stać Cię na oszczędzanie? Nic bardziej mylnego. Oszczędzanie jest przezornym i cierpliwym gromadzeniem pieniędzy w bezpiecznym miejscu, ale także czymś więcej. To również działania polegające na redukcji wydatków oraz szukaniu nowych możliwości zwiększania przychodu. Bez względu na to czy odkładasz pieniądze na edukację, wymarzone wakacje, nowe mieszkanie, emeryturę czy też na tzw. „czarną godzinę”, oszczędzanie jest wynikiem patrzenia w przyszłość i dalekowszeregowego planowania.

Uważaj na złodzieja... pieniądze.

Przyjrzyjmy się jeszcze raz dokładnie naszej beczce. Czy wśród wydatków nie ma tych nieprzemyślanych? Czy w przychodach nie ma niepotrzebnych pożyczek i kredytów? Analizując rodzinne wydatki we wszystkich kategoriach, zwróćmy szczególną uwagę na te, które nie są wynikiem naszego planowania. Są to tzw. „zakupy emo-

jonalne”. Decydujemy się na nie, gdy ulegamy reklamom i kupujemy nie zastanawiając się, czy dany produkt jest nam rzeczywiście potrzebny.

Dobrym przykładem są apteki, w których pytając o tańszy odpowiednik leku znanego z reklamy, możemy oszczędzić nawet do 50%. Wypracowywanie w sobie zachowań oszczędnościowych wymaga czasu i konsekwentnego działania.

Czy chcesz wiedzieć, ile możesz zaoszczędzić?

Wróćmy wobec tego do naszej tabeli przepływów pieniężnych. W pozycji III zauważyliśmy, że w trzech miesiącach – marzec, lipiec i wrzesień – nie będziemy w stanie z bieżących przychodów pokryć koniecznych wydatków.

Nie trudno zauważyć jednak, że w pozostałych pozostaje nam niewykorzystana kwota pieniędzy. Jeżeli zatem z miesiąca na miesiąc będziemy kumulować niewydane środki, to oszczędności z poprzednich miesięcy pozwolą na pokrycie wydatków w tych, w których przychody są mniejsze. Obliczmy zatem skumulowany stan gotówki.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
III stan gotówki na koniec każdego miesiąca)	2863	1170	-91	948	810	1314	-432	1410	12	728	910	764	10406
skumulowany stan gotówki	2863	4033	3942	4890	5700	7014	6582	7992	8004	8732	9642	10406	

W naszym przykładzie trzymając dyscyplinę budżetową, czyli wydając pieniądze tylko na wcześniej zaplanowane cele, na koniec roku odłożymy 6148zł

I to są nasze oszczędności.

Jeżeli zaplanowany budżet wesprzemy zmianą naszych nawyków, okaże się, że kwota oszczędności znacznie się zwiększy.

Oto niektóre praktyczne rady prowadzące do zmniejszenia wydatków:

- Wychodźmy do sklepu z uprzednio przygotowaną listą zakupów i nie dawajmy się zwieść reklamom i promocjom.
- Nie ulegajmy dziecięcym zachciankom.
- Przymierzając się do kupienia droższej rzeczy, porównajmy ceny sklepowe z tymi, oferowanymi przez sklepy internetowe – czasami zamówienie tego samego towaru w sklepie internetowym może okazać się dużo tańsze.
- Kupując sprzęt elektroniczny AGD i RTV, starajmy się kupować modele nowocześniejsze pod względem energooszczędności (np. lodówki w klasie A+ jest wyraźnie mniej energochłonna niż nieznacznie tańszy odpowiednik wyprodukowany w mniej oszczędnej technologii).
- Wychodząc z domu wyłączajmy sprzęty HI-FI, AGD i RTV. Nie zostawiajmy ich też w stanie czuwania (pałająca się czerwona dioda) – wyłączając telewizor z obrotu prądu, rocznie zaoszczędzimy około 25 złotych.
- Zadbajmy, by lodówka stała z dala od promieni słonecznych, kaloryfera, kuchenki, zmywarki lub innego źródła ciepła.
- Zmywarkę uruchamiamy wyłącznie, gdy jest pełna (pełna zmywarka zużywa mniej wody niż człowiek podczas zmywania ręcznego).

- W czajniku gotujemy tylko tyle wody, ile potrzebujemy do zaparzenia herbaty.
- Gaśmy światła w pomieszczeniach, w których nie przebywamy.
- Przetwory na zimę starajmy się robić z własnych produktów, zamiast kupnych.

To tylko niektóre rady. Ale dzięki stosowaniu takich zabiegów możemy zmniejszyć wydatki za energię, wodę czy też gaz o 15 a nawet 30%!

Nagłe wydatki i fundusz
na nagłe wydatki

Sytuacje kryzysowe

Stato się. Nie masz wystarczających oszczędności i właśnie spotkało cię nieszczęście. Nie ma w tej chwili znaczenia, co będzie jutro, bo pieniędzy potrzebujesz już dziś. Zaciągasz szybki kredyt w agencji. Jesteś w stanie zgodzić się na wszystkie warunki, bo naprawdę potrzebujesz tych pieniędzy. STOP! Właśnie jesteś na najlepszej drodze, by wpakować się w jeszcze większe kłopoty. Podpisując dokumenty, możesz wpaść w spiralę zadłużenia, z której bardzo trudno się wydostać. Jak tego uniknąć? Czy to w ogóle możliwe? Tak. Po pierwsze, trzeba dokładnie zapoznać się z umową. Spójrzmy prawdzie w oczy. Większość z nas nie jest prawnikami, ja również nim nie jestem. Jeżeli nie rozumiem jakiegoś zapisu umowy, pytam kogoś, kto może mi go wytłumaczyć. To żaden wstyd. Wstydzić się powinniśmy podpisywania umów bez czytania – to przejaw braku rozwagi, który może kosztować bardzo, bardzo drogo.

Najpierw szukajmy pieniędzy wśród rodziny. Jeżeli nam się nie uda, rozmawiajmy z bankami. Unikajmy szybkich pożyczek, których kosztów nie będziemy w stanie udźwignąć. Nie wiermy w Świętych Mikołajów. Jeżeli ktoś pożycza pieniądze, z pewnością będzie chciał je odzyskać z odsetkami. Musimy być na to przygotowani i odpowiednio wcześniej zaplanować swoje życie z długiem. Kiedy już jesteś zadłużony, najlepszą metodą na pogorszenie sytuacji jest zaprzestanie spłat i unikanie rozmowy z bankiem. Udawanie, że zadłużenie nie istnieje, to bardzo szybki sposób, by znaleźć się – jako niewiarygodny klient – w bazie danych Biura Informacji Kredytowej. A w konsekwencji by spotkać się z komornikiem.

Na koniec najważniejsze. Nigdy nie zaciągaj nowych, droższych długów, by spłacić stare. Raczej staraj się zebrać długi w jeden. Dowiedz się, na czym polega kredyt konsolidacyjny i za jego pomocą postaraj się spłacić swoje zobowiązania. Zanim zdecydujesz się na ten krok, dokładnie policz, czy to się optaca!

Ponownie, jeśli masz problemy z dokonaniem takich obliczeń, zachęcam do szukania porady u bliskich i znajomych. Odrobina wysiłku może mieć duży wpływ na Twoją przyszłość.

A jak żyć z kredytem? Planując swoje wydatki. Bilansując domowy budżet spłacimy kredyt z wygospodarowanych w ten sposób oszczędności. Ale o tym już mówiliśmy. Pamiętajmy, że nie wszystkie kredyty są złe. Wręcz przeciwnie. Dobrze zaplanowany kredyt umożliwi nam np. wprowadzenie się do mieszkania, na które moglibyśmy sobie pozwolić za 20 lat (czy za 20 lat jeszcze byśmy go potrzebowali?), albo powiększyć dochody naszej rodziny (np. umożliwić kupno samochodu, dzięki któremu będziemy świadczyli usługi transportowe). Nie warto bać się kredytów, ale trzeba obawiać się pochopnych decyzji. Łatwo o nie, gdy w stresie, pod silną presją pilnie poszukujemy środków finansowych.

Marcin Staniewicz
Narodowy Bank Polski

Ile razy zdarzyły nam się nieplanowane sytuacje, wiążące się z nagłymi wydatkami? Awaria w łazience, choroba wymagająca drogich leków i rehabilitacji, nagła podróż.

Sytuacje takie zdarzają się w każdej rodzinie i można, a nawet trzeba, się do nich finansowo przygotować. Postarajmy się w najprostszym sposobie oszacować wysokość rodzinnego funduszu na nagłe wydatki. W tym celu przypomnijmy sobie, jakie nieprzewidziane koszty poniosła nasza rodzina w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Zastanówmy się też, jakie jest prawdopodobieństwo wystąpienia podobnego zdarzenia i w tym roku. Podzielmy sumę wydaną na nieprzewidziane wydatki w ubiegłym roku przez 12. Otrzymamy kwotę cząstkową, jaką powinniśmy miesięcznie odkładać i pod żadnym pozorem jej nie wydawać.

OTO PRZYKŁAD:

Rodzina Rogowskich w ciągu ostatniego roku na nagłe wydatki musiała wygospodarować 1450 zł:
Leczenie na grype – 200 zł
Naprawa pralki – 150 zł
Naprawa samochodu – 900 zł
Remont rur – 200 zł

Jednorazowo byłby to duże wydatki. Ale Rogowscy już wcześniej postanowili, że będą odkładali miesięcznie 200 zł. Utworzony w ten sposób przez 12 miesięcy fundusz na nagłe wydatki wyniósł 2400 zł.

Fundusz na nagłe wydatki jest gwarantem realizacji wcześniej postawionych celów finansowych.

Oto kilka praktycznych rad, które pomagając Ci w efektywnym zarządzaniu domowym budżetem, pozwolą na oszczędzanie i finansowe zabezpieczenie nagłych wydatków:

- Systematycznie i na czas płać podatki oraz stałe zobowiązania.
- Jeżeli posiadasz w domu komputer z dostępem do internetu, skorzystaj z e-konta i stałych zleceń. Bank dokona płatności za Ciebie.
- Zachowaj dyscyplinę w robieniu zakupów.
- Kieruj się potrzebami, a nie emocjami – bądź odporny na promocje i reklamy, znasz przecież swoje cele i możliwości.
- Wydawaj pieniądze zgodnie z wcześniej zaplanowanym budżetem.
- Systematycznie kontroluj swoje wydatki – sprawdzaj paragony lub, jeśli płacisz kartą kredytową, analizuj wyciągi bankowe.
- Naucz swoje dzieci oszczędzania. W miesięcznych wydatkach uwzględnij małe kieszonkowe dla dzieci i pomóż im w racjonalnym zarządzaniu tą kwotą.
- Włącz członków rodziny do podejmowania decyzji finansowych i planowania wydatków.
- Jeżeli udało Ci się zarobić więcej, nie wydawaj wszystkiego od razu. Tylko część środków przeznacz na dodatkowe zakupy, a pozostałą dotóż do oszczędności.

To się optaci!!!

OTO PRZYKŁAD:

Pani Anna samotnie wychowująca 2 dzieci ciągle borykała się z trudnościami finansowymi. Postanowiła odkładać codziennie po 1 zł do swojej puszki. Pomyślała, że kwota jest niewielka, ale w skali roku może się zbierać niezła suma. Po miesiącu uzbierała 30 zł. Odkładając systematycznie dzień po dniu po złotówce, po trzech miesiącach miała już 90 zł, a po roku

365. To niewielkie codzienne wyrzeczenie pozwoliło na zakup świątecznych prezentów dla dzieci. Gdyby nie odkładała, nie mogłaby ich kupić.

Narzędzia oszczędnościowe

Sama możliwość oszczędzania to dopiero połowa sukcesu. Skuteczność całego przedsięwzięcia zależy też będzie od decyzji gdzie i w jaki sposób ulokujemy swoje pieniądze. Sposoby oszczędzania, czyli tzw. narzędzia oszczędnościowe, możemy podzielić na dwie grupy:

- nieformalne – w gotówce (w domu), w naturze (złoto, biżuteria, inwentarz, ziemia itd.),

- formalne – ROR, konto w banku, lokata terminowa, obligacje skarbowe (papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa – gwarantują określony zysk), plan systematycznego oszczędzania, indywidualne konto emerytalne (IKE), fundusz emerytalny, fundusze inwestycyjne itp.

Oto kilka przykładów różnych form oszczędzania w odniesieniu do potrzeb:

PLUSY I MINUSY RÓŻNYCH SPOSOBÓW OSZCZĘDZANIA			
SPOSÓB OSZCZĘDZANIA	PLUSY	MINUSY	ODPOWIEDNI DO NASTĘPUJĄCYCH CELÓW
W DOMU Gotówka	Łatwy dostęp do gotówki – pieniądze są „pod ręką”.	Wraz ze wzrostem inflacji spada siła nabywcza zgromadzonych pieniędzy. Istnieje ryzyko pochopnego wydania oszczędności pod wpływem emocji.	Wydatki bieżące i nagłe.
W DOMU Złoto, biżuteria, inwentarz, ziemia itd.	Z reguły wartość rośnie z czasem.	Trudne do uptynienia w przypadku nagłej potrzeby. Brak bezpieczeństwa przechowywania.	Budowanie zasobów majątkowych rodziny.
ROR Bankowy rachunek oszczędnościowo –rozliczeniowy, zwany kontem osobistym, jest najprostszą formą konta bankowego.	Bezpieczeństwo przechowywania. Łatwość dokonywania stałych operacji finansowych (zlecenia stałe). Do ROR wydawana jest karta płatnicza lub kredytowa. Możliwość wzięcia kredytu w rachunku bieżącym (debet).	Kwoty przechowywane na rachunku nie podlegają waloryzacji według wskaźnika inflacji, a więc w dłuższym okresie tracą swoją siłę nabywczą.	Gromadzenie środków oraz przeprowadzanie bieżących transakcji finansowych.
RACHUNEK OSZCZĘDNOŚCIOWY Bankowy rachunek utworzony na podstawie specjalnej umowy pomiędzy nami a bankiem.	Jest wyższy oprocentowany niż ROR. Środki dostępne są na życzenie bez utraty odsetek. Odsetki naliczane miesięcznie kumulują się z kwotą kapitału. Wysokość oprocentowania zabezpiecza przed utratą siły nabywczej.	Posiadane środki można wypłacić jedynie podczas osobistej wizyty w banku. Brak możliwości posiadania karty płatniczej lub kredytowej.	Systematyczne, ale niezadeklarowane w kwocie i czasie gromadzenie pieniędzy. Zbieranie środków na określony w czasie cel finansowy.
LOKATA TERMINOWA Rachunek bankowy, na który pieniądze są wpłacone na określony z góry czas, np. 3, 6 lub 12 miesięcy.	Dyscyplinuje do oszczędzania w dłuższym okresie czasu. Oprocentowanie jest wyższe niż na rachunku bieżącym (ROR). Można założyć wiele lokat na każdy zaplanowany cel.	Fundusze są zamrożone na określony w umowie czas. Zerwanie lokaty skutkuje utratą odsetek lub opłatą karną.	Przechowywanie środków na określony w czasie cel finansowy.

PLUSY I MINUSY RÓŻNYCH SPOSOBÓW OSZCZĘDZANIA			
SPOSÓB OSZCZĘDZANIA	PLUSY	MINUSY	ODPOWIEDNI DO NASTĘPUJĄCYCH CELÓW
<p>PLAN SYSTEMATYCZNEGO OSZCZĘDZANIA</p> <p>Rachunek wydzielony najczęściej w funduszu inwestycyjnym, na który systematycznie wpłaca się określoną kwotę pieniędzy.</p>	<p>Wartość jednostek jest wyceniana każdego dnia roboczego, a nie na koniec zadeklarowanego okresu inwestowania. To oznacza, że jeżeli wartość jednostki rośnie, kwota Twoich oszczędności systematycznie powiększa się.</p> <p>Można ustanowić zlecenie stałe i comiesięczna kwota będzie automatycznie pobierana z Twojego konta.</p>	<p>Ta forma oszczędzania oferowana jest przez wiele konkurencyjnych banków. Aby dobrze ulokować środki trzeba przeanalizować konkurencyjne oferty, a następnie śledzić sytuację na rynku finansowym.</p>	<p>Realizowanie różnego rodzaju celów, np. zbieranie środków na zakup mebli czy nowego samochodu.</p> <p>Korzystanie z planu to także dobry sposób gromadzenia oszczędności na dodatkową emeryturę lub na czesne za studia dla dzieci.</p>
<p>FUNDUSZ INWESTYCYJNY</p> <p>Przeznaczony jest dla każdego, kto chce oszczędzać systematycznie i długoterminowo.</p>	<p>Dyscyplinuje do długookresowego oszczędzania.</p> <p>Fundusze zarządzane są przez profesjonalnych doradców finansowych.</p> <p>Dywersyfikacja portfela – według zasady „nie kładź wszystkich jajek do jednego koszyka”: fundusz kupuje różne papiery wartościowe, co zmniejsza ryzyko inwestycji.</p> <p>Niskie wymogi kapitałowe – w większości przypadków wysokość minimalnej wpłaty do funduszu jest ustalona na poziomie, który jest możliwy do zaakceptowania przez niezbyt zamożnych inwestorów.</p> <p>Można elastycznie zmienić fundusz na lepszy.</p>	<p>Na początku inwestycji pobierane są opłaty manipulacyjne oraz koszty zarządzania – nie optaca się korzystać ze środków, dopóki fundusz nie odpracuje tych opłat.</p> <p>Brak zagwarantowanej stopy zwrotu z inwestycji.</p>	<p>Budowanie zasobów majątkowych rodziny.</p>
<p>FUNDUSZE EMERYTALNE</p> <p>Programy emerytalne, ubezpieczenia na życie, lokaty bankowe, uczestnictwo w funduszach inwestycyjnych.</p>	<p>Dyscyplinują do długookresowego oszczędzania.</p> <p>Zapewniają bezpieczeństwo finansowe na starość.</p> <p>Istnieje duża różnorodność możliwości oszczędzania.</p>	<p>Wyплата bardzo odroczone w czasie.</p> <p>Kwota wypłaty będzie zależała od wielu czynników, na które nie mamy wpływu.</p> <p>Fundusze emerytalne dokonują inwestycji na rynkach finansowych, czułych na zmiany gospodarcze, np. kryzys gospodarczy powoduje spadek wartości zgromadzonych środków.</p>	<p>Zabezpieczenie jesieni życia – ochrona finansowa na starość.</p>

<p>INDYWIDUALNE KONTO EMERYTALNE (IKE) Plan oszczędnościowy służący do gromadzenia pieniędzy na dodatkową emeryturę. To jedyna indywidualna forma oszczędzania w trzecim filarze wolna od „podatku Belki” (19 procentowego podatku od wypracowanych zysków). Istnieją cztery formy lokowania środków w IKE: na lokacie bankowej, na rachunku papierów wartościowych, w formie polisy na życie z funduszem kapitałowym, w formie inwestycji w jednostki uczestnictwa wybranych funduszy inwestycyjnych.</p>	<p>Dyscyplinuje do długookresowego oszczędzania. Gwarantuje nieopodatkowany zysk, pod warunkiem, że nie wycofamy swoich pieniędzy przed upływem 60 roku życia. Dowolna częstotliwość wpłat. Niski roczny limit wpłat, określony jako 150% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (w roku 2009 jest to 9279zł).</p>	<p>Na początku inwestycji pobierane są opłaty manipulacyjne i potrącane koszty zarządzania. Pieniądze są do dyspozycji w wieku emerytalnym.</p>	<p>Budowanie zasobów majątkowych rodziny. Ochrona bezpieczeństwa finansowego na starość.</p>
--	---	---	--

Banki oferują nam usługi oszczędnościowe różniące się między sobą, więc nie zawsze tak samo dobre dla każdego i w każdej sytuacji. Wybierając zastanów się, które cechy są dla Ciebie najważniejsze. Wybierz tę ofertę, która najlepiej odpowiada celom i możliwościom Twojej rodziny.

Zasady racjonalnego pożyczania

Instytucje finansowe

Czy można żyć bez pieniędzy? Być może tak. Jednak pieniądze mogą zapewnić nam o wiele większy komfort życia. Dlatego warto poznać instytucje, które pomagają nimi obracać. Oczywiście – nie łudźmy się – nie robią tego za darmo, ale jeśli dobrze wykorzystamy ich oferty, zysk będzie obopólny.

Można stwierdzić, że w nowoczesnej gospodarce najważniejsze są banki. Nazwa „bank” pochodzi od włoskiego słowa „il banco”, czyli „tawa”, na której pierwsi bankierzy wymieniali pieniądze. Dziś banki to przede wszystkim instytucje umożliwiające szybki przepływ kapitału pomiędzy tymi, którzy go posiadają, a tymi, którzy go potrzebują. Odbywa się to głównie dzięki transakcjom bezgotówkowym, które są znacznie tańsze i wygodniejsze od tradycyjnych gotówkowych. Naturalnie przelewy nie są niczym nowym – już od setek lat regulowano należności, przenosząc kwoty pomiędzy kontami, jednak nigdy na taką skalę jak obecnie. Podsumowując – banki zarabiają pieniądze przede wszystkim na usługach pośrednictwa finansowego. Są to transakcje korzystne zarówno dla klientów, jak i dla banków. Oczywiście należy pamiętać, że tak jak zażywanie leków niezgodnie z zaleceniem może mieć opłakane skutki, tak i błędne decyzje finansowe (na przykład nadmierne zadłużanie się) mogą doprowadzić do tragedii.

Skoro poruszyliśmy temat nadmiernego zadłużania się, nie można nie wspomnieć o szybkich pożyczkach. Czytanie umów obowiązuje nas zawsze i jeżeli tego nie robimy, pretensje możemy mieć potem tylko do siebie. W wypadku szybkich pożyczek umowy należy czytać szczególnie starannie – są one często bardzo drogie. Często musimy uiścić dodatkowe opłaty, np. za ubezpieczenie czy dostarczenie gotówki do domu. Udzielanie pożyczek od ręki to dla wielu instytucji finansowych bardzo dobry interes. Wykorzystują to, że gdy naprawdę brakuje nam gotówki, z reguły nie mamy czasu, aby uważnie przeczytać umowę. Jeżeli mamy problemy z oceną całości kosztów, które będziemy musieli ponieść, zamiast o oprocentowanie – pytajmy o comiesięczne raty. Ich wysokość i liczbę znacznie łatwiej porównać, a co za tym idzie – znacznie łatwiej jest w ten sposób ocenić oferty.

Instytucje finansowe mogą również oferować inne usługi, np. zakup i sprzedaż akcji, wierzycelności czy leasing (np. samochodów, komputerów). Rozważne korzystanie z ich ofert może zaoszczędzić wielu kłopotów. Ostatecznie powinno przynieść wymierną korzyść, a więc uczynić życie znacznie łatwiejszym. Dlatego warto dokładnie zapoznać się z ofertami i wybrać te, które najlepiej zaspokajają nasze potrzeby.

Marcin Staniewicz
Narodowy Bank Polski

Pożyczanie pieniędzy nie jest niczym złym, o ile robimy to „z głową”. Dzięki kredytowi kupimy samochód, mieszkanie, sprzęt AGD itd., a cenę zakupów rozłożymy w czasie. Oczywiście nie za darmo. Kredytowi towarzyszą dodatkowe opłaty – prowizje oraz oprocentowanie. Zawsze są one wymienione w ofercie, a potem w umowie kredytowej.

Kredyt otrzymamy, gdy bank pomyślnie zweryfikuje naszą zdolność kredytową. Będzie to oznaczać, że jego zdaniem posiadamy realną możliwość comiesięcznej spłaty rat. Może się na przykład zdarzyć, że będziemy wnioskować o 15 tys. zł, a bank zaproponuje nam kredyt w wysokości jedynie 10 tys. zł, uzasadniając to taką naszą maksymalną zdolnością kredytową.

Jeżeli już zdecydujemy, jaka kwota zaspokoi nasze potrzeby, a bank uzna nas za wiarygodnych klientów i udzieli pożądanego kredytu, pamiętajmy, że spłata rat musi następować terminowo. W innym wypadku czekają nas odsetki karne (ich wysokość jest zawsze podana w umowie), a ostatecznym przypadkiem, kiedy notorycznie zalegamy ze spłatami, nawet postępowanie komornicze.

Zawierając z nami umowę kredytową – zawsze na piśmie – bank zobowiązuje się przekazać na nasz rachunek określoną kwotę pieniędzy. My zaś, jako kredytobiorcy, zobowiązujemy się do wykorzystania tej sumy zgodnie z warunkami określonymi w umowie (niektóre kredyty przeznaczone są na ściśle określone cele), a także obligujemy się do zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w ustalonych ratach. Wraz z umową zostaje

przekazany nam też harmonogram spłaty. Decyzja o kredycie powinna być solidnie przemyślana, a forma kredytu dopasowana do naszych potrzeb.

Jaką ofertę wybrać?

Oto kilka powszechnie spotykanych form kredytów:

Kredyt w rachunku bieżącym – umożliwia zadłużenie się do ustalonego w umowie limitu debetowego (w przypadku gdy nie posiadamy na koncie środków finansowych). Warunkiem uzyskania tego typu kredytu jest posiadanie rachunku bankowego.

Limit kredytu ustalany jest z uwzględnieniem:

- wysokości obrotów na rachunku bieżącym, czyli wielkości i systematyczności wpływów (np. stała pensja),
- poziomu zdolności kredytowej, czyli kwoty jak pozostaje po odjęciu od miesięcznych przychodów opłat stałych i kosztów utrzymania rodziny – pozostała wtedy kwota musi zabezpieczyć miesięczne spłaty kredytu.

Maksymalny okres kredytowania wynosi zazwyczaj 12 miesięcy. Jeśli jednak bank uzna, że jesteśmy wiarygodni, będziemy mogli przedłużyć umowę na następny rok.

Kredyt konsumencki – umożliwia realizację celów finansowych, na które nie znajdujemy pokrycia w naszych

bieżących wpływach i oszczędnościach, np. zakup samochodu, wyjazd na wakacje, remont domu. W rozmowie z bankiem nie musimy określać celu, na jaki chcemy przeznaczyć środki. Kredyt przyznawany jest na podstawie analizy stanu finansowego wnioskodawcy, czyli jego zdolności kredytowej. Środki przekazywane są na rachunek bankowy i ich wydatkowanie nie podlega żadnym ograniczeniom. Możemy wykorzystać pożyczoną kwotę jednorazowo lub w transzach. Jednak bez względu na to czy kredyt wykorzystaliśmy, czy nadal pozostaje on na specjalnie do tego celu otwartym rachunku bankowym, ponosimy jego koszty.

Rzeczywisty koszt kredytu – uwzględni wszystkie koszty kredytu wraz z odsetkami i innymi opłatami oraz prowizjami (z wyjątkiem kosztów zabezpieczenia kredytu, zmiany kursów walut, prowadzenia rachunku i kosztów związanych z nie wywiązywaniem się przez kredytobiorcę z umowy kredytowej).

Ile kosztuje kredyt?

Oto przykład harmonogramu spłat kredytu konsumencyjnego w kwocie 2 tys. zł przyznanego na okres 12 miesięcy z oprocentowaniem 5% w stosunku rocznym.

HARMONOGRAM MIESIĘCZNYCH SPŁAT			
kwota zadłużenia	kapitał do spłaty	kwota odsetek do spłaty (5%)	wysokość miesięcznej raty
20 000,00	1 666,67	83,33	1 750,00
18 333,33	1 666,67	76,39	1 743,06
16 666,67	1 666,67	69,44	1 736,11
15 000,00	1 666,67	62,50	1 729,17
13 333,33	1 666,67	55,56	1 722,22
11 666,67	1 666,67	48,61	1 715,28
10 000,00	1 666,67	41,67	1 708,33
8 333,33	1 666,67	34,72	1 701,39
6 666,67	1 666,67	27,78	1 694,44
5 000,00	1 666,67	20,83	1 687,50
3 333,33	1 666,67	13,89	1 680,56
1 666,67	1 666,67	6,94	1 673,61
Razem	20 000,00	541,67	20 541,67

W tym konkretnym przypadku koszt kredytu wynosi 541,67 zł plus prowizja, którą płacimy jednorazowo od całej pożyczonej sumy. Jej wysokość zależy od banku, kwoty oraz konkretnej oferty. Zwykle jest to 1-5% kwoty kredytu.

Prowizja może być potrącona z kwoty kredytu. Pamiętajmy jednak, że jeżeli pożyczana suma pieniędzy wynosi dokładnie tyle, ile potrzebujemy na kupno np. pralki, to po odciążeniu prowizji, zabraknie nam środków na faktyczny cel. Dlatego warto przed podpisaniem umowy dokładnie zapoznać się z zasadami udzielania kredytów i tabelą opłat w naszym banku.

Zanim zdecydujemy się na konkretną ofertę, powinniśmy dowiedzieć się jak najwięcej o ofertach innych banków.

Przede wszystkim:

- Ustalmy dokładną wysokość kwoty, którą potrzebujemy.
- Nie bierzmy kredytu z nadwyżką, dokładnie wyliczmy kwotę, która jest nam niezbędna, aby niepotrzebnie nie ponosić kosztów dodatkowych odsetek.
- Zbierzmy oferty różnych kredytodawców, przeczytajmy uważnie regulaminy i taryfy prowizji oraz opłat.
- Porównajmy całkowity koszt kredytu (sumę wszystkich kosztów kredytu wraz z odsetkami, opłatami i prowizjami).
- Porównajmy wysokość oprocentowania.
- Sprawdźmy, jakie dokumenty będą potrzebne do zbadania zdolności kredytowej.
- Dowiedzmy się, czy istnieje możliwość negocjowania warunków umowy.
- Sprawdźmy, jaka jest wysokość opłat związanych ze zmianą warunków umowy (np. wcześniejsza spłata, wydłużenie okresu kredytowania itp.).

Czytaj, co podpisujesz.

Podpisując umowę kredytową nie spieszmy się. Przeczytajmy wszystko dokładnie punkt po punkcie. Koniecznie sprawdźmy, czy przedstawione na piśmie warunki są zgodne z tymi, o których słyszeliśmy. Jeśli sytuacja nie jest dla nas jednoznaczna, poprośmy o wytłumaczenie konkretnych zapisów. Pamiętajmy też, że zawsze możemy

odłożyć moment podpisania umowy i spokojnie jeszcze raz wszystko przemyśleć.

Nawet jeśli bez zastanowienia podpisaliśmy już umowę, przeczytajmy ją dokładnie w domu, ponieważ od momentu złożenia podpisu mamy zagwarantowane 10 dni na odstąpienie od niej. Jeśli uznamy, że nasza decyzja była błędna, zwróćmy pieniądze do banku i złożymy na piśmie decyzję o odstąpieniu od zawartej umowy (ale nie później niż po 10 dniach).

Każdy zaciągnięty kredyt musi zostać dodatkowo zabezpieczony. W przypadku kredytów w rachunku bieżącym podstawowym gwarantem są regularne wpływy środków, które będą spłacały zadłużenie. W kredytach konsumenckich stosowany jest weksel lub poręczenie, a przy hipotecznych: weksel oraz tzw. obciążenie hipoteki (wpis do księgi wieczystej). Bank może również poprosić o ubezpieczenie kredytu na okres między podjęciem pieniędzy, a dokonaniem wpisu do hipoteki. Czasami stosowane są przewłaszczenia lub cesje należności. Wszystkie te pojęcia wyjaśnione są w słowniczku pojęć finansowych na końcu naszego poradnika.

Tworzenie planu finansowego
– układamy puzzle w całość

Raz zaprojektowany plan finansowy może ulegać zmianom zgodne z naszą obecną wiedzą oraz planami, które chcemy zrealizować. Pamiętajmy o dopasowaniu usług oszczędnościowych do celów finansowych naszej rodziny.

Ponieważ przy tworzeniu planu finansowego nie ma jednoznacznych rozwiązań, a zadanie nie jest łatwe, spróbujmy wykorzystać „dobre praktyki tworzenia planu finansowego”:

- Pamiętajmy, że cele finansowe muszą być dopasowane do możliwości a nie możliwości do celów.
- Zaczniemy od celów najważniejszych, a kończmy na tych najmniej ważnych, z których ewentualnie możemy zrezygnować. Ważne są priorytety.
- Stale analizujemy nasz plan finansowy zwracając uwagę na racjonalizację wydatków i możliwości zwiększenia dochodów.
- Nie zapominajmy o konieczności oszczędzania na nagłe i nieprzewidziane wydatki.
- Rozważajmy, czy możemy osiągnąć dany cel, wydając na niego mniej pieniędzy.
- Starajmy się podejmować przemyślane decyzje. Analizujemy i porównujemy oferty bankowe. Nigdy nie podejmujemy decyzji o zaciągnięciu kredytu na podstawie emocji ani też w ostatniej chwili.
- Pamiętajmy, że zaplanowany cel możemy sfinansować oszczędnościami.
- Jeżeli korzystamy z kredytu, postępujemy się stałymi zleceniami – bank będzie za nas pamiętał o terminowej spłacie rat.
- Miejmy na uwadze, że w tworzeniu planu finansowego powinna uczestniczyć cała rodzina.
- I najważniejsze – pamiętajmy, że wprowadzenie planu finansowego w życie jest możliwe. Wymaga tylko systematyczności i konsekwencji w działaniu wszystkich członków rodziny.

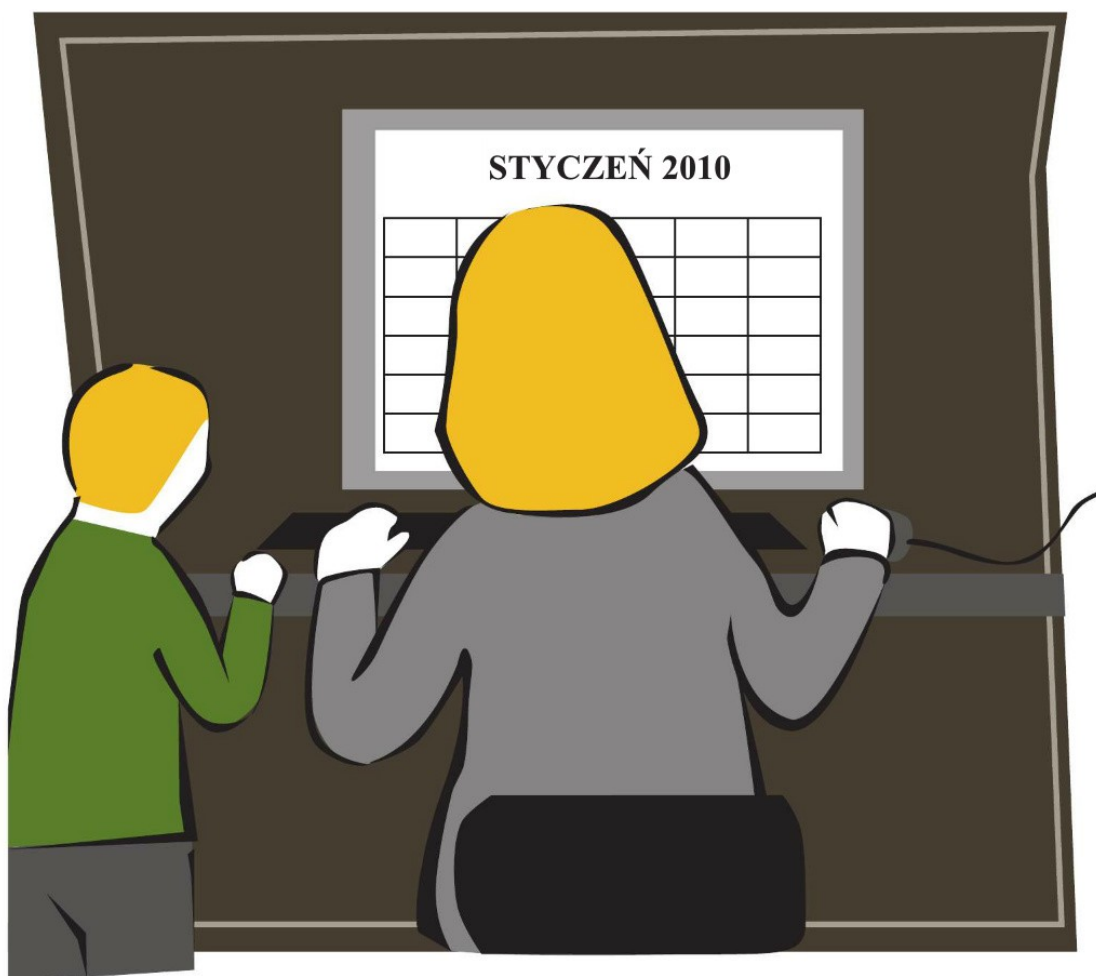
OTO PRZYKŁAD:

Pani Zofia postanowiła nabyć zmywarkę, ale nie miała pełnej kwoty 1200 zł. Zaczęła zastanawiać się: czy przesunąć zakup, czy skorzystać z oferty ratalnej. Obliczyła, że odkładając co miesiąc po 100 zł, możliwość korzystania ze zmywarki przesunie się o 6 miesięcy. Oczywiście pani Zofia chciała mieć zmywarkę od zaraz, ale wówczas musiałaby pokusić się o zakup

na raty. Pani Zofia wiedziała, iż w ostatecznym rozliczeniu raty oznaczają wydanie większej kwoty niż 1200 zł, a w razie problemów finansowych – kłopoty z bankiem.

Przy rozłożeniu płatności 1200 zł na 12 rat zmywarka wyniosła by panią Zofię 1584 zł. Po przeanalizowaniu wszystkich za i przeciw postanowiła, że poczeka jeszcze 6 miesięcy, odłoży brakujące 600 zł i nabędzie urządzenie za 1200 zł. Przesunęła swój cel finansowy – zakup zmywarki – o pół roku.

Decyzja ta okazała się słuszna, ponieważ sprzęt AGD zaczął tanieć. Dzięki temu pani Zofia w cenie 1200 zł zakupiła nowszy model zmywarki i uniknęła rat oraz odsetek w kwocie 384 zł.

Wykorzystanie komputera
do domowych finansów

Komputer jest bardzo przydatnym domowym narzędziem do rejestrowania przychodów i wydatków oraz monitorowania realizacji wcześniej zaplanowanego rodzinnego budżetu. Można go też wykorzystać do różnego rodzaju symulacji finansowych np. obliczenia kosztów planowanego kredytu. Korzystając z arkusza kalkulacyjnego (np. Excel) możemy dokonywać wyliczeń stanu gotówki przy zakładanych wydatkach i analizować jak zmieni się nasza sytuacja finansowa.

Utwórz oddzielny plik i zapisuj w nim wszystkie informacje związane z finansami rodziny. Prowadź kalendarz dziennych wydatków, analizuj przepływy pieniężne i obliczaj wysokość rat planowanego kredytu.

Jeżeli masz dostęp do szerokopasmowego internetu, możesz korzystać z wielu wiarygodnych portali, na których znajdziesz ważne dla Ciebie informacje finansowe.

Oto kilka adresów internetowych, pod którymi można znaleźć informacje przydatne dla domowego budżetu oraz odpowiednie narzędzia finansowe:

Witryna Wiejska - kalkulatory
<http://ww.org.pl/strona.php?p=1315>

Witryna Wiejska - narzędzia on line
<http://ww.org.pl/strona.php?p=1504>

Znajdziesz tu między innymi kalendarz dziennych wydatków wraz z pustym arkuszem do samodzielnego wypełnienia oraz wiele ciekawych artykułów poszerzających Twoją wiedzę na temat finansów domowych.

Chcąc założyć najlepsze dla Ciebie konto bankowe, możesz dokonać porównania ofert różnych banków. Możesz również założyć konto przez internet i tak też z niego korzystać. Większość banków oferuje e-konta, do których dostęp uzyskuje się podając osobiste hasło.
<http://www.bankier.pl/fo/konta/narzedzia/zestawienie/>

Jeżeli nie rozumiesz pojęć umieszczonych w ofercie bankowej lub umowie, skorzystaj ze słownika pojęć finansowych:
<http://www.bankier.pl/narzedzia/sownik/>

Jeśli zdecydowałeś się na zaciągnięcie kredytu, korzystając z sieci możesz sprawdzić oferty banków, obliczyć koszt kredytu i porównać je ze swoimi możliwościami finansowymi.

Na niektórych portalach znajdziesz kalkulatory kredytowe, umożliwiające symulacje kosztów kredytu i harmonogram spłat.

Oto przykład takiej symulacji:

Oblicz koszt kredytu, odsetki oraz wysokość poszczególnych rat kredytu	
Kwota kredytu:	<input type="text" value="10000"/>
Oprocentowanie nominalne:	<input type="text" value="6,5"/> %
Okres kredytowania:	☐ lata ☒ miesiące
Kapitalizacja:	☒ miesięczna ☐ kwartalna
Raty:	☒ równe ☐ malejące <i>Porada</i>
Koszt kredytu:	<input type="text" value="10,190.44"/>
Odsetki:	<input type="text" value="190.44"/>

Plan spłaty			
L.p.	Rata	Odsetki	Kapitał
1.	1 698.41	54.17	1 644.24
2.	1 698.41	45.26	1 653.15
3.	1 698.41	36.31	1 662.10
4.	1 698.41	27.30	1 671.10
5.	1 698.41	18.25	1 680.16
6.	1 698.41	9.15	1 689.26
w sumie:	10 190.44	190.44	10 000.00

Za pomocą internetu znajdziesz też najbardziej zyskową lokatę bankową. Określ najważniejsze cechy, jakie musi spełniać szukana lokata, a wyszukiwarka wybierze najlepsze oferty banków. Wyszukiwarki zainstalowane na portalu www.bankier.pl oferują pełne i najbardziej aktualne dane:

<http://www.bankier.pl/fo/lokaty/narzedzia/lokaty/>
<http://www.bankier.pl/fo/lokaty/narzedzia/zlotowe/>

Mając określone w kwocie i czasie cele finansowe, możesz za pomocą kalkulatorów płać obliczyć swoje przychody netto w danym roku (tzn. ile pieniędzy z Twojej pracy wpłynę do domowego budżetu).

Zajrzyj też na strony portalu edukacji ekonomicznej NBP. Znajdziesz tam szereg ciekawych informacji o programach edukacyjnych realizowanych przez Narodowy Bank Polski. Może któryś z nich organizowany jest w Twojej okolicy i warto z niego skorzystać. NBP – portal edukacji ekonomicznej:

<http://www.nbportal.pl/pl/np>

Naucz się bezpiecznie inwestować, biorąc udział w programie e-learningowym (nauczanie przez internet) Narodowego Banku Polskiego „Grosz do grosza, czyli jak inwestować”:

<http://www.nbportal.pl/pl/cw/nauka/kursy>

Starając się ograniczać domowe wydatki, korzystaj z możliwości załatwiania różnych spraw przez sieć. Sprawdź, czy w Twojej miejscowości jest e-urząd. Możesz załatwić dzięki niemu wiele rzeczy nie wychodząc z domu, a więc

oszczędzając czas i pieniądze. Poniżej znajdują się adresy niektórych e-urzędów. Sprawdź, jakie potrzebne sobie informacje możesz znaleźć na tych stronach.

gmina Cekcyn:

<http://bip.cekcyn.pl/index.php?content=161>

gmina Dobrcz:

<http://www.dobrcz.pl/index.php?dzial=9>

<http://www.dobrcz.bip.net.pl>

<http://www.dobrcz.bip.net.pl/?c=495>

gmina Zawady:

<http://www.zawady.pl>

<http://epuap.gov.pl/wps/portal/epuap>

Postaraj się też skorzystać z porównywarki cen różnych towarów i usług. Kupując przez internet, możesz często nabyć wiele taniej ten sam produkt, co w normalnym sklepie. Zwróć jedynie uwagę na warunki zapłaty za dostawę towaru.

porównywarki cen:

www.skapiec.pl

www.ceneo.pl

serwisy aukcyjne:

www.allegro.pl

www.ebay.pl

Słownik pojęć związanych z finansami

Aneks – pisemna zmiana wprowadzana np. do umowy kredytowej zawsze wtedy, gdy zmieniają się dotychczasowe jej warunki – późniejsza spłata, zmiana waluty itp.

Bon oszczędnościowy, bon lokacyjny – formy lokat bankowych. Bon jest dokumentem potwierdzającym założenie w banku wkładu oszczędnościowego o określonej wartości. Emitowany jest w odcinkach o różnej wartości, może być dokumentem imiennym lub na okaziciela. Oprocentowany w różnej wysokości w zależności od okresu i warunków, na jakich ulokowano oszczędności.

Bankowa stopa referencyjna – bankowa podstawa wyznaczania stałej stopy procentowej dla kredytu w kolejnych okresach obowiązywania stopy procentowej.

Cesja ubezpieczenia – pisemne przeniesienie praw ubezpieczeniowych kredytobiorcy na rzecz banku.

Deklaracja wekslowa – pisemne oświadczenie składane zawsze razem z wekslem „in blanco” zawierającym porozumienie z wierzycielem (bankiem) odnośnie sposobu wypełnienia weksla.

Hipoteka – ograniczone prawo rzeczowe na nieruchomości, ustanowione między wierzycielem i dłużnikiem przez wpis do księgi wieczystej. Wniosek do sądu o dokonanie wpisu może być złożony przez właściciela nieruchomości lub bank udzielający kredytu. W bankowości hipoteka jest formą zabezpieczenia wiarygodności banku – przede wszystkim kredytów hipotecznych. Ustanowienie hipoteki wymaga formy aktu notarialnego.

Kapitalizacja odsetek – metoda liczenia odsetek, polegająca na dopisywaniu należnych odsetek do zadłużenia z tytułu zaciągniętego kredytu. Kapitalizacja powoduje zwiększenie się zadłużenia.

Karencja – okres zawieszenia spłaty kredytu. W tym okresie kredytobiorca spłaca jedynie odsetki. Pamiętać należy, że w okresie karencji odsetki spłacane są od istniejącego w tym okresie zadłużenia. Karencja w spłacie liczona od początku trwania umowy kredytowej zawsze oznacza większe koszty kredytu.

Karta płatnicza – plastikowa karta, która służy do płatności za towary lub usługi w sklepach i innych punktach handlowo-usługowych. Płatność zatwierdza się podając numer PIN lub składając podpis zgodny z tym złożonym wcześniej na karcie.

Kredyt – przekazanie pieniędzy klientowi na ustalonych warunkach (m.in. termin, cena, cel).

Kredyt denominowany – kredyt udzielony w walucie obcej przeliczonej na walutę polską według aktualnego kursu, oprocentowany wg stóp procentowych odpowiednich dla wybranej waluty obcej.

Kredyt hipoteczny – kredyt długoterminowy przeznaczony na sfinansowanie inwestycji w nieruchomości, zabezpieczony hipoteką na nieruchomości stanowiącej własność kredytobiorcy. Oznacza to, że w przypadku odmowy spłaty kredytu, bank może przejąć i sprzedać zastawioną nieruchomość.

Kredyt konsolidacyjny – kredyt, którego celem jest spłata zadłużenia z tytułu kilku kredytów zaciągniętych wcześniej na różne cele. Zwykle kredyt taki zabezpieczony jest hipoteką. Konsolidacja prowadzi do wydłużenia czasu spłaty zobowiązań, zmniejszenia sumy miesięcznych spłat, ale także do wzrostu całkowitego kosztu kredytu.

Kredytobiorca – osoba fizyczna lub prawna zobowiązana do spłaty bankowi (wierzycielowi) długu pieniężnego.

Księga wieczysta – urzędowy rejestr prowadzony w celu określenia stanu prawnego nieruchomości (domu, mieszkania, działki), zawierający informacje o położeniu, sposobie korzystania, właścicieli, ciężarach i ograniczeniach hipoteki. Księgi wieczyste są zakładane i prowadzone przez wydziały wieczysto-księgowo sądów rejonowych.

LIBOR – stawka przyjmowana przez banki dla potrzeb ustalania oprocentowania kredytów w walutach obcych. Nazwa jest skrótem od „London Interbank Offered Rate”.

Lokata terminowa – depozyt na określony czas np. 12 miesięcy.

Marża – stała wartość ustalona przez bank i wyrażona w punktach procentowych. Innymi słowy jest to zarobek banku na kredycie.

Nominalna stopa procentowa – wysokość odsetek od kredytu przy założeniu spłaty jednorazowej na koniec okresu rocznego.

Odpis z księgi wieczystej – dokument sądowy potwierdzający stan wpisów w księdze wieczystej.

Odsetki – koszt użytkowania pożyczonego kapitału (kredytu), należny wierzycielowi (bankowi).

Okres odsetkowy – okres, za który bank nalicza odsetki.

Okres kredytowania – czas od dnia podpisania umowy do dnia całkowitej spłaty kredytu wraz z odsetkami.

Okres przejściowy – czas obowiązywania zabezpieczenia przejściowego, np. ubezpieczenia kredytu. Trwa do momentu uzyskania prawomocnego wpisu hipoteki na rzecz banku.

Okres spłaty – czas liczony od pierwszej raty kredytu do jego całkowitej spłaty (zgodnie z umową kredytową).

Okres wykorzystania kredytu – czas liczony od dnia wypłacenia pierwszej do ostatniej transzy kredytu.

Pożyczka – przekazanie pieniędzy klientowi na ustalonych warunkach bez określenia celu przeznaczenia pieniędzy.

Prolongata – wydłużenie okresu kredytowania poza określony pierwotnie w umowie kredytowej. Wymaga podpisania aneksu do umowy kredytowej i określenia nowego harmonogramu spłaty rat.

Promesa kredytowa – zobowiązanie banku do udzielenia kredytu na określonych w umowie warunkach po spełnieniu określonych wymagań formalnych.

Przewalutowanie – zmiana waluty kredytu na inną w okresie kredytowania.

Rachunek kredytu – otwierany przez bank specjalny rachunek bankowy kredytobiorcy, na którym prowadzi się ewidencję zadłużenia w całym okresie kredytowania.

Rata kredytu – wielkość równa kwocie kredytu podzielonej przez ilość rat. Rata kapitału i odsetki liczone są w okresie odsetkowym, a w okresie karencji odsetki naliczane są od wykorzystanego kredytu.

Rata odsetkowa – rata, którą kredytobiorca spłaca w okresie karencji w spłacie kapitału. Jest to również kwota odsetek, którą kredytobiorca spłaca bankowi w określonych umową kredytową terminach. Wysokość raty odsetkowej zależy od wysokości oprocentowania ustalonego w umowie kredytu oraz pozostajej kwoty zadłużenia do spłaty.

Raty stałe (annuitetowe) – raty równe w kwocie obejmujące spłatę kapitału i odsetek. W miarę spłaty kredytu udział części kapitałowej rośnie, a spłaty odsetkowej maleje, przez co rata w całym okresie kredytowania jest dla kredytobiorcy stała.

Raty malejące – raty, których część kapitałowa jest stała, a część odsetkowa zmniejsza się z każdą następną ratą.

Rzeczywista roczna stopa procentowa – wskaźnik uwzględniający oprocentowanie nominalne oraz prowizję za przyznanie kredytu, opłaty manipulacyjne, opłaty przygotowawcze oraz sposób naliczania odsetek. Jest to rzeczywisty koszt kredytu ponoszony przez kredytobiorcę.

Transza – część kwoty kredytu wypłacana zgodnie z umową i ustalonym harmonogramem.

Umowa kredytowa – pisemny dokument na podstawie którego kredytobiorca uzyskuje dostęp na określony czas i na określonych warunkach do wnioskowanych środków finansowych.

Weksel in blanco – papier wartościowy bez wpisanej daty realizacji zobowiązania i wysokości sumy wekslowej, który określa, kto jest zobowiązany. Funkcjonuje najczęściej z deklaracją wekslową. Jest powszechnie stosowanym sposobem zabezpieczenia kredytów. Warto

pamiętać, że weksel może być sporządzony na zwykłej kartce papieru, a aby był ważny musi zawierać wszystkie elementy zgodnie z prawem wekslowym.

Wierzyciel – to osoba fizyczna lub prawna w stosunku do której posiadamy dług.

Zabezpieczenia osobiste kredytów – zabezpieczenie związane z pełną odpowiedzialnością majątkową konkretnej osoby. Może to być weksel własny „in blanco”, poręczenie wekslowe, poręczenia według prawa cywilnego, gwarancja bankowa, przelew wierzytelności, przystąpienie do długu kredytowego, pełnomocnictwo.

Zabezpieczenia rzeczowe kredytów – zabezpieczenie związane z odpowiedzialnością ograniczoną do określonych składników majątku.

Zadłużenie – zobowiązania finansowe (w tym także kredyt) podlegające zapłacie przez kredytobiorcę, jak również odsetki i inne koszty określone w umowie.

Zastaw – ruchomość mająca wartość pieniężną zastawiana jako zabezpieczenie kredytu lub pożyczki.

Zdolność kredytowa – wypadkowa dochodów, ponoszonych miesięcznie wydatków oraz ilości osób w gospodarstwie domowym. Stanowi podstawę do ustalenia limitu kredytowego i wysokości przyznawanego przez bank kredytu.

Umiesz, potrafisz, możesz
- reszta to wymówki